

Saj je zvočni učinek teh strojev res presenetljiv, spekter možnosti za uporabo res skoraj neomejen, pa vendar stoji vsa ta tehnika kot ogromen, neprebojen zid med izvajalcem in poslušalcem. Seveda se svet mojemu konservativnemu pogledu na napredek ne pridružuje, saj sicer ne bi elektronska oprema zavzemala skoraj tretjine razstavnih prostorov.

Oči in ušesa se ti odpočijejo, ko stopiš v naslednjo halo; klavir ob klavirju, ob vsakem klopca. Lahko sedeš in igraš, kolikor hočeš in kar hočeš. Seveda klavirji manj znanih, cenejših firm precej samevajo, zato pa je prava gneča na razstavnih prostorih Steinwaya, Bösendorferja, Bechsteina in Yamahe. Treba je izkoristiti možnost, da vsaj enkrat na leto igraš na odličnem klavirju. Žal pa se med igranjem komaj slišiš, saj sosed na levi igra nekaj čisto drugega, sosed na desni pa nekaj tretjega.

Sele, ko se v mraku vračam proti hotelu, oborožena z vrečkami, katalogi in prospekti, lahko v mislih obnavljam, kaj vse sem videla in kaj je naredilo name največji vtis. To je bil tubabu, afriški boben, ki ga je igral nek črnc v majhnem (2x2 metra) paviljončku z afriškimi instrumenti. Brez elektrike in visoke tehnologije je dosegel tak učinek, da se nam je navzočim dozdevalo, da bobna po naših trebuhih. To doživetje glasbe je bilo avtentično, brez strahu, da s teboj manipulirajo s pomočjo elektronskih posrednikov.

JASMINA POGAČNIK

»SOLO« V LJUBLJANI

... György Szabados...

Že kar na začetku lahko povemo, da so omahljivci marsikaj zamudili. Sam koncert je bil za solo nastop precej dolg, dobro uro in pol. Seveda že dolžina koncerta govori o tem, da je bil Szabados tokrat izjemno razpoložen, to pa bi veljalo tudi za maloštevilno publiko (mogoče je bilo v Viteški dvorani sto ljudi), ki »jeznega« gospoda, kot so padali komentariji po koncertu, kar niso hoteli spustiti z odra.

Mož je dokazal že znano. Da gre za izvrstnega muzika, polnega energije, briljantne tehnike, popolnega poznavanja svoje (madžarske) glasbene tradicije in novih svetovnih trendov. Če Szabados zadrži, da je predvsem komponist, to pomeni, da nam je v tisti uri in pol »odkomponiral in odigral«. To kajpada pove svoje o razmerju med zamišljenim in improviziranim na koncertu — o znani dilemi glasbenika — improvizatorja, še posebej solista (glej: intervju z Györgyem Szabadosom v tej številki na strani 21.). Telegrafska ocena bi lahko bila: odličen, razgiban in predvsem raznovrsten nastop, ki te ima s čim zaposliti.

... solo v prazno? ...

Po Sommerju in Floridisu je bil to tretji solo nastop (improvizatorja) v treh mese-

cih. Organizator: CIDM s Kersnikove 4. Tretji slabo obiskan koncert bi bila bolj precizna trditev. Če upoštevamo še izkušnje iz prejšnjih let (Druga Godba, jazz festivali), če se spomnite, je šlo za recitale Keitha Tippetta, Lola Coxhilla, Petra Brötzmanna, Petra Kowalda in Sakisa Papadimitriouja, je jasno, da »solo« nima široke publike. Nekateri omenjeni izvajalci so v Ljubljani nastopali tudi z večjimi skupinami (v glavnem s kvarteti) in tam so bile dvorane priletno polne. Naj omenimo vsaj Szabadosov orkester Makuz in Brötzmann-Tippet kvartet.

Očitno je solo kontekst za te kraje še preveč radikalen. In vendar je »solo« — soočenje solista s publiko — marsikdaj atraktivnejši, bolj zanimiv, celo bolj čist, če govorimo o sami percepciji improvizirane godbe, kot skupinska igra, kjer pride včasih do popolnoma »out stvari«. Na tem mestu bi si drznili trditi, da naša publika še ni sposobna vzeti nase bremena soudeleženca v solističnem koncertu. Poslušalec je znotraj solo konteksta so-akter. To od njega terja sama narava improvizirane glasbe. Takšni posplošitvi bi lahko ugovarjali, češ da mora izvajalec vendarle imeti pripravljen material, da ve, kaj bo na koncertu počel. To drži. V zvezi s tem je Günter Sommer rekel: »Navadno ne vem, s čim naj začnem, s katerim delom bom končal, kaj se bo dogajalo vmes. To je pogosto odvisno od situacije, kontakta s publiko in od mojega počutja. Toda noben glasbenik ne gre na oder brez poznavanja svojega materiala. Kdaj in kako ga bo uporabil, je odvisno od okoliščin.«

Sommer torej »poznavanje materiala« opredeljuje kot ključno, vendar v isti sapi večkrat kot pogoj uspešnosti koncerta navaja »okoliščine, kontakt s publiko«. Slednji je za uspešnost solo koncerta enako pomemben kot izvajalčev material. Glasbenikova izvajanja se seveda lahko iztečejo v golo rutino. V slabšem primeru (to je odvisno od same zastavitve solo koncerta, najbolj pa je evidentno pri solistih, ki že od vsega začetka računajo z impulzi abienta) pa lahko prihaja do mučnih situacij, ko solist ob anemičnih reakcijah publike ne ve, kaj naj sploh počne. Mimogrede, na to opozarja kitarist Derek Bailey, večina t.i. humorja v improvizirani glasbi se poraja prav iz takšnih situacij.

Po drugi strani pa drži, ne glede na izrečeno, da »solo« pri nas ima publiko. Ta publika, resda maloštevilna, je dobra publika, poučena, in vneto sledi dogajanju. In solo nastopi, ki smo jih omenili, so bili na nivoju najboljših plošč teh izvajalcev (Tippet, Kowald, Sommer). Vsi ti izvajalci so tudi zatrevjali, da jim je bila sama atmosfera zelo všeč in primerna za »solo«.

O nadaljnji usodi solo koncertov pri nas bodo verjetno odločale finance, saj je jasno, da je vsak koncert zguba, če ne že kar »fiasco«. Kar z drugimi besedami samo pomeni, da so takšnim koncertom, ki so seveda »majhni koncerti«, šteti dnevi. To pa bi bila škoda, ki bi šla na račun kvalitete, saj je ta pri »velikih drugačnih koncertih« marsikdaj na psu.

ODMEVI

DRUGA GODBA TUDI LETOS BO!!!

Prireditve Druga godba postaja redno pričakovanje. Letošnja bo že tretja, tako da je mogoče govoriti kar o njeni tradicionalnosti. Tudi tokrat bo potekala v času od 22. do 30. maja na različnih prizoriščih ljubljanskih Križank. Organizator, Center interesnih dejavnosti mladih mesta Ljubljane sicer program še oblikuje, vendar pa je bilo mogoče izvedeti skoraj vse podatke. Druga godba 87 se bo pričela 22. maja z uvodnim koncertom našega mladega, a že priznanega pianista Bojana Goriška v Viteški dvorani Križank. Premierno bo predstavil dela Erica Satieja in pa ameriškega skladatelja G. Crumba. 23. maja bo prireditve uradno otvorila skupina ljudskih godcev iz Rezije, s čimer Druga godba samo nadaljuje s tradicijo, da vsako leto predstavi eno izmed pristnih skupin, ki na našem nacionalnem ozemlju še gojijo tovrstno godbo. Sledil bo pravi spektakel, večer sodobne afriške glasbe, afriškega etnopopa, ki ga bodo predstavili Ujamaa iz Zaira s svojim vodjem, kitaristom in pevcem So Kalmeryjem. Za uvod v njihovo veselico pa bo predvidoma nastopil še ne izbrani glasbenik, tradicionalni griot, neke vrste afriški trubadur, ki svoje petje spremlja s tradicionalnim glasbilom koro. Nedeljski večer 24. maja je namenjen rocku, ki odstopa od običajnih ali pravladujočih smeri. Predstavili se bodo Francozi Dazibao, ki so rock obrazce cepili z vplivi arabske glasbe, tolkalec Hubback iz Wallesa, ki je opozoril nase predvsem na lanskoletnem Atonal festivalu v Berlinu, s svojo verzijo glasbe za tolkala, elektronike in druge dodatke, kanadski ženski trio Les Poules, ki prav tako igra sodobno, z elektronskimi pomagali obogateno varianto rocka, ter za konec še Hunk-All, prva danska predstavница alternativnega rocka pri nas, skupina, ki ji je uspelo združiti jazzovski no wave in trde rockovske elemente s petjem, značilnim za pekinško opero.

25. maja bosta pihalec in pevec Lewis Jordan ter basist Mark Izu, ki igra tudi tradicionalne japonske instrumente, predstavila repertoar lastnih skladb, priredb jazzovske tradicije in japonskega glasbenega izročila. Sicer pa gre za člana skupine United Front. 26. maj je namenjen newyorški off sceni. Elliott Sharp je eden najbolj inventivnih kitaristov, nastopil pa bo v duu s tolkalcem, David Moss Dense Band pa združuje omenjene scene, med njimi pa posebej opozarjamo na avstralskega violinsto Jona Rosea, elektronskega čarovnika Waynea Horvita in predvsem schetcherja Christiana Marcellaja, enega najbolj slovečih manipulatorjev z gramofoni in ploščami. 27. maj je namenjen iranski tradicionalni in klasični glasbi, nastopil pa bo štiričlanski Nawa Ensemble. Drugi velik spektakel napovedujejo za 28. maj. V Ljubljano naj bi prišla 47-članska francoska zasedba Urban Sax, zavzela celotne Križanke in uprizorila svoj glasbeno-ambientalni projekt. Druga godba 87 pa se bo sklenila v soboto, 30. maja z zdaj že običajnim velikim koncertom, verjetno ponovno reggae glasbe, pri čemer organizatorji omenjajo možen obisk Mickeyja Dreda ali pa skupine Black Roots. Tudi o tem boste še pravočasno obveščeni.